

Regeringens proposition

1982/83:105

med förslag till lag om ändring i taxeringslagen (1956: 623);

beslutad den 3 februari 1983.

Regeringen föreslår riksdagen att anta det förslag som har upptagits i bifogade utdrag av regeringsprotokoll.

På regeringens vägnar

OLOF PALME

KJELL-OLOF FELDT

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen läggs förslag fram för att förbättra taxeringskontrollen av kreaturshandlare och därigenom begränsa det skatteundandragande som förekommer inom kreaturshandeln.

Propositionen innehåller också förslag om ett förenklat uppgiftslämnande i fråga om vissa aktieutdelningar som betalas ut genom Värdepapperscentralen VPC Aktiebolag.

Förslag till

Lag om ändring i taxeringslagen (1956: 623)

Härigenom föreskrivs att 37 § 1 mom. och 43 § 1 mom. taxeringslagen (1956: 623)¹ skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

37 §

1 mom.² Till ledning vid inkomsttaxering och registrering av preliminär A-skatt, som har innehållits genom skatteavdrag, skall varje år utan anmaning avlämnas uppgifter (*kontrolluppgifter*) för det föregående kalenderåret enligt följande uppställning.

Uppgiftsskyldig	Vem uppgiften skall avse	Vad uppgiften skall avse
4 a. Den som utbetalt utdelning å aktie i svenskt aktieföretag, på vilket 3 kap. 8 § aktieföretagslagen (1975:1385) eller lagen (1970:596) om förenklad aktiehantering är tillämplig, liksom bank, som avses i 1 § aktiefondsagen (1974:931), vilken utbetalt utdelning å andel i svensk aktiefond för vilken register föres enligt 31 § sistnämnda lag.	Den som är berättigad att lyfta utdelning för egen del vid utdelningstillfället.	Den utbetalda utdelningen.
5. Den som bedrivit verksamhet, vari ingått inköp av jordbruks- eller trädgårdsprodukter eller husdjur eller från husdjur erhållna produkter, allt i den mån regeringen därom förordnat.	Den från vilken inköp skett.	Utgivet vederlag i penningar, naturprodukter eller annat. <i>Undantag:</i> vederlag som gottgjorts bokföringsskyldig rörelseidkare.

¹ Lagen omtryckt 1971: 399.

Senaste lydelse av lagens rubrik 1974: 773.

² Lydelse enligt prop. 1982/83: 94.

Föreslagen lydelse

1 mom. Till ledning vid inkomsttaxering och registrering av preliminär A-skatt, som har innehållits genom skatteavdrag, skall varje år utan anmaning avlämnas uppgifter (*kontrolluppgifter*) för det föregående kalenderåret enligt följande uppställning.

Uppgiftsskyldig	Vem uppgiften skall avse	Vad uppgiften skall avse
<p>4 a. Den som utbetalt utdelning å aktie i svenskt aktiebolag, på vilket 3 kap. 8 § aktiebolagslagen (1975: 1385) eller lagen (1970: 596) om förenklad aktiehantering är tillämplig, liksom bank, som avses i 1 § aktiefondslagen (1974: 931), vilken utbetalt utdelning å andel i svensk aktiefond för vilken register föres enligt 31 § sistnämnda lag samt den som utbetalt utdelning från utländsk juridisk person, om utdelningen utbetalts genom Värdepapperscentralen VPC Aktieholags försorg.</p>	<p>Den som är berättigad att lyfta utdelning för egen del vid utdelningstillfället.</p>	<p>Den utbetalda utdelningen.</p>
<p>5. Den som bedrivit verksamhet, vari ingått inköp av jordbruks- eller trädgårdsprodukter eller husdjur eller från husdjur erhållna produkter, allt i den mån regeringen därom förordnat.</p>	<p>Den från vilken inköp skett.</p>	<p>Utgivet vederlag i penningar, naturprodukter eller annat. <i>Undantag: vederlag som gottgjorts bokföringsskyldig rörelseidkare för annat än slakt- eller livdjur.</i></p>

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

43 §

1 mom.³ Envar, som har utbeholdt utdelning på aktier i svenskt aktiebolag, på vilket 3 kap. 8 § aktiebolagslagen (1975:1385) eller lagen (1970:596) om förenklad aktiehantering icke är tillämplig, så ock envar, som här i riket har utbeholdt

a) utdelning på andelar i svensk ekonomisk förening, svensk aktiefond, för vilken register ej förs enligt 31 § aktiefondslagen (1974:931), eller från utländsk juridisk person eller

b) ränta, vilken har erlagts mot avlämnande av kupong eller kvitto och icke har betalats ut genom Värdepapperscentralen VPC Aktiebolag (värdepapperscentralen), på obligation, förlagsbevis eller annan för den allmänna rörelsen avsedd förskrivning,

är skyldig att till ledning för egen taxering vid mottagandet av utdelningen eller räntan avge särskild uppgift härom. Lyfts beloppet för annans räkning, och överlämnas ej därvid en av denne avgiven vederbörlig uppgift, skall uppgift i stället avgas av den, som lyfter beloppet, och därvid uppges namn och hemvist på den, för vars räkning beloppet lyfts. Utbeholdt någon utdelning eller ränta mot kupong, som han har förvärvat utan det värdepapper kupongen tillhör, skall också uppges namn och hemvist på den, från vilken kupongen har förvärvats.

Uppgift avfattas enligt fastställt formulär och avlämnas till den, som utbetalar utdelning eller ränta. Denne skall tillse att uppgift avlämnas, innan betalning sker.

Den som begär registrering hos värdepapperscentralen av värdepapper som avses i första stycket b) skall samtidigt lämna uppgift om namn och hemvist på den, för vilkens räkning räntan skall lyftas. Ändras förhållande om vilket sådan uppgift har lämnats, skall den som har lämnat uppgiften utan dröjsmål anmäla detta skriftligen till värdepapperscentralen. Bank eller fondkommissionär, som är auktoriserad som förvaltare av aktier enligt lagen om förenklad aktiehantering, är skyldig att lämna sådan uppgift ef-

a) utdelning på andelar i svensk ekonomisk förening, svensk aktiefond, för vilken register ej förs enligt 31 § aktiefondslagen (1974:931), eller, om den icke har betalats ut genom Värdepapperscentralen VPC Aktiebolag (värdepapperscentralen), från utländsk juridisk person eller

b) ränta, vilken har erlagts mot avlämnande av kupong eller kvitto och icke har betalats ut genom värdepapperscentralen, på obligation, förlagsbevis eller annan för den allmänna rörelsen avsedd förskrivning,

Den som begär registrering hos värdepapperscentralen av värdepapper som avses berättiga till utdelning från utländsk juridisk person eller som åsyftas i första stycket b) skall samtidigt lämna uppgift om namn och hemvist på den, för vilkens räkning utdelningen eller räntan skall lyftas. Ändras förhållande om vilket sådan uppgift har lämnats, skall den som har lämnat uppgiften utan dröjsmål anmäla detta skriftligen till värdepapperscentralen. Bank eller fondkommissionär, som är auktoriserad som

³ Senaste lydelse 1979:490.

Nuvarande lydelse

ter anmodan från värdepapperscentralen. Sådan anmodan får ej göras senare än fem år efter utbetalningen av räntan.

Föreslagen lydelse

förvaltare av aktier enligt lagen om förenklad aktiehantering, är skyldig att lämna sådan uppgift *som rör ränta* efter anmodan från värdepapperscentralen. Sådan anmodan får ej göras senare än fem år efter utbetalningen av räntan.

Denna lag träder i kraft två veckor efter den dag, då lagen enligt uppgift på den utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

FINANSDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1983-02-03

Närvarande: statsministern Palme, ordförande, och statsråden I. Carlsson, Lundkvist, Feldt, Sigurdsen, Gustafsson, Leijon, Hjelm-Wallén, Petersson, Anderson, Rainer, Boström, Bodström, Göransson, Gradin, Dahl, R. Carlsson, Holmberg, Hellström, Thunborg

Föredragande: statsrådet Feldt

Proposition med förslag till lag om ändring i taxeringslagen (1956:623)

1 Inledning

Slakteribranschen har under senare år varit föremål för upprepade taxeringsrevisioner. Kontrollerna har främst gällt kreaturshandlare som levererar slakt- eller livdjur till slakterier. Revisionerna har visat att betydande inkomst- eller mervärdesskattegrundande belopp inte har tagits upp till beskattning. Flera handlare har efter polisutredning åtalats och dömts för skattebedrägeri, bokföringsbrott eller försvårande av skattekontroll. Utmärkande för de handlare som det här är fråga om är att de har åsidosatt sin bokföringsskyldighet i större eller mindre grad. Skattekontrollen av de djurproducenter från vilka handlarna gjort sina inköp har därför försvårats. Enligt skattemyndigheterna förekommer det även i producentledet ett omfattande skatteundandragande. Den oseriösa kreaturshandeln förorsakar samhället en inte obetydlig skada. Den s. k. svarta kreatursmarknaden i Kalmar län har t. ex. en årlig omsättning som kan uppskattas till omkring 15 milj. kr. Omsättningen för hela landet har beräknats till mellan 75 och 100 milj. kr. Denna verksamhet leder till kontrollsvårigheter för bl. a. skattemyndigheterna och till konkurrensproblem för de seriösa kreaturshandlarna.

Brottsförebyggande rådet (BRÅ) har i promemorian (BRÅ PM 1981:2) Illegal kreaturshandel behandlat de berörda missförhållandena. För att komma till rätta med det skatteundandragande som i första hand sker hos kreaturshandlarna föreslås i promemorian att det i 37 § 1 mom. 5 taxeringslagen (1956:623), TL, införs en skyldighet att utan anmaning lämna kontrolluppgift om det vederlag för slakt- eller livdjur som gottgjorts bokföringsskyldig rörelseidkare. Promemorian innehåller också ett förslag i syfte att minska skatteundandragandet hos djurproducenterna.

Till protokollet i detta ärende bör fogas en sammanfattning av promemorian förslag som *bilaga 1* samt de lagförslag som redovisas i promemorian som *bilaga 2*.

Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna och en sammanställning av deras ställningstaganden bör fogas till protokollet som *bilaga 3*.

Lagrådsremiss beslutades den 11 november 1982. De remitterade lagförslagen och utdrag av lagrådets protokoll den 9 december 1982 bör tas in i protokollet som *bilaga 4* resp. *bilaga 5*.

2 Missförhållanden inom kreaturshandeln

Skatteundandragandet inom den illegala kreaturshandeln sker i olika former. Ett vanligt förfarande är följande. En kreaturshandlare köper slaktdjur från en producent, t. ex. en jordbrukare eller någon annan djuruppfödare, utan att något kvitto skrivs. Kreaturshandlaren säljer slaktdjuret vidare till ett slakteri. Någon kontrolluppgift lämnas inte av slakteriet avseende det belopp som kreaturshandlaren får av slakteriet, eftersom kreaturshandlaren är en bokföringsskyldig rörelseidkare. Kreaturshandlaren tar inte upp försäljningen i sin självdeklaration. Kreaturshandlare av det slag det här är fråga om är f. ö. oftast inte registrerade till mervärdesskatt. I enlighet med vad som är avtalat eller underförstått mellan honom och producenten fullgör han inte heller sin skyldighet att lämna kontrolluppgift avseende producenten. Producenten redovisar inte inkomsten i sin självdeklaration och betalar inte in mervärdeskatt.

Ett annat tillvägagångssätt är att slakt utförs på gårdarna. Köttet säljs sedan obesiktigt till olika köpare. Försäljningarna redovisas inte för beskattningsmyndigheterna.

Det finns också exempel på att skatteundandragande möjliggjorts till följd av samarbete mellan leverantör och slakteripersonal. Kreaturshandlarnas leveranser liksom leveranser direkt från jordbrukare har i dessa fall ofta skett i någon bulvans namn. Som bulvan har t. ex. använts en kreaturshandlare om vilken det varit känt att han inte deklarerar sina inkomster. Även helt "svarta" leveranser har förekommit. Endast ett fåtal leveranser har vid taxeringsrevision kunnat härledas till de ursprungliga djurproducenterna.

3 Nuvarande innebörd av 37 § 1 mom. 5 TL

Den som bedrivit verksamhet, vari ingått inköp av jordbruks- eller trädgårdsprodukter eller husdjur eller från husdjur erhållna produkter, är enligt 37 § 1 mom. 5 TL, i den mån regeringen förordnat om detta, skyldig

att till ledning vid inkomsttaxering varje år utan anmaning avlämna kontrolluppgifter för det föregående kalenderåret. Uppgiften skall avse den från vilken inköp skett och utgett vederlag i pengar, naturaprodukter eller annat. Undantag görs dock för vederlag som gottgjorts bokföringsskyldig rörelseidkare.

Förordnande med stöd av 37 § 1 mom. 5 TL har lämnats i form av kungörelsen (1955:671) om skyldighet i vissa fall att avlämna kontrolluppgifter för inkomsttaxeringen. Av 1 § i kungörelsen framgår att den som bedrivit verksamhet, vari ingått inköp av jordbruks- eller trädgårdsprodukter eller husdjur eller från husdjur erhållna produkter, utan anmaning skall avlämna kontrolluppgift för inkomsttaxeringen rörande den, från vilken han inköpt bl. a. slakt och livdjur.

Uppgiften skall avse det vederlag som lämnats i form av pengar, naturaprodukter eller annat. Uppgift erfordras dock inte när det är fråga om vederlag som har gottgjorts bokföringsskyldig rörelseidkare eller som konstant utgetts vid inköp från torgstånd eller liknande försäljningsställe. Inte heller föreligger uppgiftsskyldighet i fråga om vederlag som utgetts av militär myndighet vid inköp i samband med övningar på annan ort än den vanliga förläggningssorten.

4 Föredragandens överväganden

Den s. k. svarta kreaturshandeln medför att stora belopp årligen undandras från beskattning. Jag finner det nödvändigt att kraftfulla och förhållandevis ingripande åtgärder vidtas för att om möjligt stoppa detta skatteundrandragande. I det följande kommer jag att närmare redogöra för hur kontrollen enligt min mening bör gå till.

4.1 Kontroll av kreaturshandlaren

Skattemyndigheterna har stora svårigheter att kontrol'era en kreaturshandlars inkomster om denne helt eller delvis har åsidosatt sin bokföringsskyldighet. Kontrollsvårigheterna orsakas bl. a. av att slakterier m. fl. i dag inte är skyldiga att utan anmaning lämna uppgifter till skattemyndigheterna om den ersättning som utbetalas till en bokföringsskyldig kreaturshandlare för inköpta slakt- eller livdjur. Även om det stora flertalet slakterier detta till trots lämnar sådana kontrolluppgifter är det önskvärt att uppgiftsskyldigheten görs obligatorisk. Promemorians förslag om en sådan utvidgning av uppgiftsskyldigheten har också biträttts av remissinstanserna. Några problem att i praktiken efterkomma denna kontrolluppgiftsskyldighet torde inte uppstå. Jag föreslår därför att 37 § 1 mom. 5 TL i enlighet med promemorians förslag ändras på det sättet att undantaget från uppgiftsskyldighet för vederlag som gottgjorts bokföringsskyldig rörelseidkare

upphävs vad gäller vederlag för slakt- eller livdjur. Om mitt förslag godtas kommer jag att föreslå regeringen att motsvarande ändring görs i 1 § andra stycket kungörelsen (1955:671) om skyldighet i vissa fall att avlämna kontrolluppgifter för inkomsttaxeringen.

4.2 Kontroll av djurproducenten

I promemorian föreslås att en ny bestämmelse införs i 39 § TL varigenom köttbesiktningsbyråer och vissa slakterier åläggs skyldighet att efter anmaning lämna uppgift om vem som producerat det djur som inlämnats. Som jag framhållit i lagrådsremissen är jag för egen del inte beredd att ansluta mig till detta förslag. Skälen härtill är främst att det är förenat med avsevärda svårigheter, något som också har berörts av ett par remissinstanser, att konstruera ett producentbegrepp som är enkelt och lätt att kontrollera och som inte utan vidare kan kringgå samt att uppgiftsskyldigheten lämpligen bör åläggas samtliga slakterier, dvs. direkt avse även de djur som levereras till privata slakterier i områden utan slakteritvång.

I lagrådsremissen har jag i stället föreslagit att innehavare av köttbesiktningsbyrå eller slakteri skall vara skyldig att efter anmaning lämna vidare till taxeringsmyndigheterna de uppgifter om fångesmannen som ägaren av djuret eller köttet vid äventyr av böter skall lämna till inrättningen. *Lagrådet* har anmält vissa betänkligheter av principiell och praktisk art mot detta förslag. Sålunda har lagrådet anfört att de uppgifter som inrättningarna enligt förslaget åläggs att lämna, till skillnad från vad som hittills har gällt om uppgiftsskyldighet i taxeringssammanhang, är avsedda att användas till ledning för taxering av tredje man. Vidare har lagrådet framhållit att kontrollsystemet tydligen bygger på förutsättningen att köttbesiktningsbyråer och slakterier skall tillse att uppgift lämnas av djurets eller köttets ägare och att det är en nackdel ur effektivitetssynpunkt att det inte föreligger något hinder för inrättningarna att köpa eller i övrigt ta emot djur eller kött trots att sådana uppgifter inte lämnats.

Jag delar inte till fullo lagrådets synsätt. Taxeringslagens nuvarande kontrolluppgiftssystem har inte förmått råda bot på det skatteundrandragande som förekommer bland djurproducenterna. Det är därför angeläget att en ändring kommer till stånd. Det faller sig därvid naturligt att överväga införandet av en uppgiftsskyldighet som avviker från det gängse mönstret. För övrigt är det ingen nyhet i taxeringssammanhang att någon åläggs skyldighet att lämna uppgifter till ledning för tredje mans taxering. En sådan skyldighet åvilar redan i dag enligt 43 § TL Värdepapperscentralen VPC Aktiebolag vad gäller bl. a. viss obligationsränta som betalats ut av bank. Jag vill också påminna om den vittnesplikt som följer av 25 § förvaltningsprocesslagen (1971:291) och som medför att i skattemål var och en kan åläggas att under ed lämna uppgifter om exempelvis förhållanden av betydelse för tredje mans taxering. Vad slutligen beträffar den av

lagrådet anlagda effektivitetsaspekten förtjänar framhållas att syftet med det remitterade förslaget såvitt nu är i fråga i första hand har varit att täcka in den svarta handel som förekommer mellan djurproducenter och kreaturshandlare, inte sådana fall där en köttbesiktningsbyrå eller ett slakteri är i maskopi med en kreaturshandlare. Jag har, med bortseende från sistnämnda fall, ingen anledning befara att inrättningarna inte skulle medverka till att få in de erforderliga uppgifterna.

Den huvudsakliga avsikten med mitt förslag till ändring i 37 § 1 mom. 5 TL är naturligtvis att erhålla en bättre kontroll av kreaturshandlarnas försäljningsintäkter. En sådan förbättrad kontroll får emellertid också antas leda till att kreaturshandlarna kommer att redovisa sina inköp i större utsträckning än som nu är fallet. Detta förhållande torde i sin tur begränsa förutsättningarna för ett skatteundandragande i producentledet. Mot bakgrund av lagrådets kritik mot mitt förslag till en förbättrad kontroll av djurproducenterna anser jag därför att effekten av den föreslagna ändringen i 37 § 1 mom. 5 TL först bör avvaktas innan ytterligare kontrollåtgärder övervägs. Jag föreslår således inte nu någon lagändring som direkt avser djurproducenterna. Detta innebär alltså att vad jag har föreslagit i lagrådsremissen om en ny bestämmelse i 39 § 4 mom. TL och därmed sammanhängande ändringar i 51 och 120 §§ samma lag och i 27 § lagen (1968:130) om mervärdesskatt utgår ur det förslag som jag nu framlägger.

4.3 Förenklat uppgiftslämnande beträffande viss aktieutdelning

Jag vill i detta sammanhang också behandla en fråga som Värdepapperscentralen VPC Aktiebolag (VPC) har tagit upp i en skrivelse den 21 oktober 1982 till budgetdepartementet. Frågan gäller TL:s bestämmelser om uppgiftsskyldighet beträffande utdelning på utländska aktier. Dessa bestämmelser och de som gäller utdelning på vissa svenska aktier innebär i korthet följande.

Den som uppbär utdelning från utländsk juridisk person är enligt 43 § 1 mom. TL skyldig att vid mottagandet av utdelningen lämna uppgift om detta. Uppgiften skall avfattas enligt fastställt formulär och lämnas till den som betalar ut utdelningen. Utbetalaren skall å sin sida se till att uppgift lämnas innan betalning sker. Avgivna uppgifter skall enligt 2 mom. i samma paragraf för varje år utan anmaning avlämnas till lokal skattemyndighet. I fråga om utdelning på bl. a. aktier i svenskt aktiebolag, på vilket 3 kap. 8 § aktiebolagslagen (1975:1385) är tillämplig, s. k. avstämningsbolag, finns ingen motsvarande uppgiftsskyldighet för den som uppbär utdelningen. I dessa fall gäller enligt 37 § 1 mom. i stället att den som utbetalt utdelningen skall utan anmaning avlämna kontrolluppgift.

Sveriges riksbank har under år 1982 gett tillstånd till viss försäljning av utländska aktier på den svenska marknaden. Som villkor för tillståndet gäller bl. a. att aktierna på den svenska marknaden skall vara deponerade

hos en bank och att aktierna här skall representeras av s. k. depåbevis som utfärdas inom ramen för ett av VPC administrerat system. Detta, kallat SDB-systemet (där SDB står för svenskt depåbevis), har i stort utformats i överensstämmelse med det aktiesystem som VPC sedan 1971 använt för svenska aktier. I SDB-systemet skall VPC föra ett register över dem till vilka depåbevis utfärdats och även föra en förteckning över dem som utan att vara aktieägare är berättigade att lyfta utdelning. Utbetalningen av utdelningen sker genom VPC:s försorg. Enligt VPC:s mening bör den som får utdelning utbetald genom det nya systemet vara befriad från uppgiftsskyldighet enligt 43 § 1 mom. i likhet med vad som gäller vid utdelning på svenska aktier i VPC-anslutna bolag. VPC anser att uppgiftsskyldigheten bör kunna ersättas med en skyldighet för utbetalaren att avge kontrolluppgift.

Jag delar VPC:s uppfattning att det inte finns anledning att kräva uppgift enligt 43 § 1 mom. av den som får utdelning utbetald genom SDB-systemet. De uppgifter om utbetalningen som behövs för taxeringskontrollen kan nämligen tillhandahållas av VPC om innehavare av depåbevis har anmält till VPC för vems räkning utdelningen lyfts. Det bör därför föreskrivas en skyldighet att lämna dessa uppgifter till VPC vid registreringen av depåbevisinnehavet och att anmäla eventuell ändring i registrerade förhållanden. Om sådan uppgift inte lämnas bör VPC kunna utgå från att utdelningen lyfts för egen del av den som är införd som ägare till aktierna. Bank eller fondkommissionär, som är auktoriserad som förvaltare av aktier enligt lagen (1970: 596) om förenklad aktiehantering, bör dock vara befriad från skyldigheten att till VPC lämna uppgift om den för vilkens räkning utdelningen lyfts. Det bör vidare föreskrivas en skyldighet för utbetalaren att – i likhet med vad som gäller vid utdelning på aktie i svenskt avstämningsbolag – utan anmaning avlämna kontrolluppgift om utbetald utdelning på de utländska aktierna. I fråga om utdelning som betalas ut på förvaltarregistrerade aktier bör uppgiftsskyldigheten gälla förvaltaren.

Jag föreslår att 37 § 1 mom. och 43 § 1 mom. TL ändras i enlighet med vad jag nu sagt.

4.4 Ikraftträdande m. m.

De nya bestämmelserna bör träda i kraft så snart som möjligt.

Förslaget om förenklat uppgiftslämnande beträffande viss aktieutdelning anknyter till vad som redan gäller för utdelning på svenska aktier i VPC-anslutna bolag. Förenklingen är närmast av teknisk natur. Jag har därför inte ansett det erforderligt att inhämta lagrådets yttrande i denna del.

5 Upprättat lagförslag

I enlighet med vad jag nu har anfört har inom finansdepartementet upprättats förslag till lag om ändring i taxeringslagen (1956: 623).

6 Hemställan

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen att anta
dels det av lagrådet granskade lagförslaget om ändring i 37 § 1 mom. 5
TL,
dels lagförslaget i övrigt.

7 Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att anta det förslag som föredraganden har lagt fram.

Sammanfattning av promemorians förslag

I promemorian framhålls att den illegala handeln med kreatur, trots att omsättningen kan beräknas motsvara blott en till två % av kötthandelns totala avräkningsvärde, likväl utgör en betydande olägenhet för främst slakterinäringen och skattemyndigheterna. Ingenting tyder på att verksamheten avtar, tvärtom föreligger uppgifter om att nya kreaturshandlare etablerat sig under senare tid samtidigt som de redan etablerade fortsätter sin illegala verksamhet trots skatterevisioner och åtal. Regler som vidgar möjligheterna att kontrollera kreaturshandlarnas och djurproducenternas inkomster föreslås därför.

Skyldighet att utan anmaning lämna uppgift om vederlag för slakt- och livdjur som gottgjorts bokföringsskyldig rörelseidkare

Ett incitament till skatteundandragande kan enligt promemorian vara avsaknaden av kontrolluppgifter hos skattemyndigheterna. Kreaturshandlarna är ofta bokföringsskyldiga. Därmed är de undantagna från skyldigheten för slakterier m. fl. att utan anmaning lämna uppgifter till skattemyndigheterna om utbetald ersättning för bl. a. slakt- och livdjur. Ett avskaffande av detta undantag skulle underlätta taxeringsmyndigheternas och andra skattemyndigheters arbete och medföra att de tidigare än som nu är fallet skulle kunna uppmärksammas på storleken av kreaturshandlarnas skattepliktiga inkomster. Redan i dag lämnar producent- och konsumentkooperationens slakterier, som täcker närmare 90% av marknaden, rutinmässigt kontrolluppgifter beträffande alla sina leverantörer. Det får därför antas att också övriga slakterier skulle klara av det administrativa merarbete som ett sådant uppgiftslämnande innebär. Mot denna bakgrund föreslås i promemorian att 37 § 1 mom. 5 TL ändras på det sättet att undantaget från uppgiftsskyldighet för vederlag som gottgjorts bokföringsskyldiga rörelseidkare upphävs vad gäller vederlag för slakt- och livdjur och att motsvarande ändringar görs i 1 § andra stycket kungörelsen om skyldighet i vissa fall att avlämna kontrolluppgifter för inkomsttaxeringen.

Skyldighet att efter anmaning lämna uppgifter om producent av slakt- eller livdjur

I promemorian understryks att så länge det finns brister i uppbörden av skatter och avgifter kommer förmodligen en del av de oscriösa kreaturshandlarna trots en förbättrad inkomstkontroll att fortsätta sin illegala verksamhet. Av intresse i sammanhanget är därför att skärpa kontrollen av

djurproducenterna. Sannolikt skulle stora delar av den illegala kreaturshandeln försvinna om uppfödarna av de djur som kreaturshandlarna levererar till slakterierna kunde identifieras. Djurproducenternas möjligheter till skattefria inkomster skulle då beskäras. Vidare skulle den djurproducent som åsidosätter leveransplikten gentemot sin slakteriförening genom att sälja djur till en kreaturshandlare löpa uppenbar risk att uteslutas ur föreningen. Enligt övervägandena i promemorian kan en kontroll av djurproducenten anknytas till kontrollsystemet enligt köttbesiktningsslagsstiftningen. Av köttbesiktningsslagen framgår att köttbesiktningstväng i princip råder i hela landet. Detta innebär att slaktdjur eller kött av sådant djur skall besiktigas vid vissa kontrollerade institutioner av besiktningsveterinär. Den som lämnar in kött för besiktning eller anlitar offentligt slakthus, kontrollslakteri eller fristående sanitetsslaktavdelning är skyldig att lämna uppgift om varifrån köttet eller djuret härrör. I praktiken fungerar visserligen denna uppgiftsskyldighet på så sätt att uppgift endast inhämtas när vederbörande besiktningsveterinär misstänker någon sjukdom eller av annan orsak behöver uppgiften. Köttbesiktningssbyråer och ifrågavarande slakteriinrättningar har dock rätt att kräva att uppgift om härkomst alltid lämnas. Nämda inrättningar skall således redan till följd av köttbesiktningsslagsstiftningens bestämmelser ha tillgång till dessa uppgifter. Med hänsyn till detta föreslås i promemorian en ny bestämmelse i 39 § TL om skyldighet för kontrollslakteri, offentligt slakthus, köttbesiktningssbyrå och fristående sanitetsslaktavdelning att efter anmaning till skattemyndighet lämna uppgifter om producent av slakt- och livdjur som inlämnats av annan än producenten. På begäran bör även köttslag och mängd från varje producent anges.

Slutligen anförs i promemorian i denna del att en sådan uppgiftsskyldighet inte borde medföra alltför mycket arbete för slakteriföretagen. Vad som i första hand erfordras är att rutinerna för att hämta in uppgifterna och lagringen av dessa måste ändras. Det bör enligt promemorian ankomma på RSV att efter samråd med företrädare för slakterierna utarbeta blanketter för uppgifterna till skattemyndigheterna. Eftersom förslaget innebär att skyldigheten endast skall inträda efter skattechefens anmaning måste ett tillägg göras även i 51 § TL. Det föreslagna tillägget i 39 § TL medför också en konsekvensändring i 27 § lagen (1968: 430) om mervärdeskatt.

Lagförslagen i promemorian

1 Förslag till

Lag om ändring i taxeringslagen (1956: 623)

Härigenom förordnas i fråga om taxeringslagen (1956: 623)¹
dels att nuvarande 39 § 4 mom. skall betecknas 39 § 5 mom.,
dels att 37 § 1 mom. och 51 § skall ha nedan angivna lydelse,
dels att i lagen skall införas en ny bestämmelse, 39 § 4 mom., av nedan
angivna lydelse.

37 §

Nuvarande lydelse

1 mom.² Till ledning vid inkomsttaxering och registrering av preliminär A-skatt, som har innehållits genom skatteavdrag, skall varje år utan anmaning avlämnas uppgifter (*kontrolluppgifter*) för det föregående kalenderåret enligt följande uppställning.

<i>Uppgiftsskyldig</i>	<i>Vem uppgiften skall avse</i>	<i>Vad uppgiften skall avse</i>
5. Den som bedrivit verksamhet, vari ingått inköp av jordbruks- eller trädgårdsprodukter eller husdjur erhållna produkter, allt i den mån regeringen därom förordnat.	Den från vilken inköp skett.	Utgivet vederlag i penningar, naturprodukter eller annat. <i>Undantag:</i> Vederlag som gottgjorts bokföringsskyldig rörelseidkare.

Föreslagen lydelse

1 mom. Till ledning vid inkomsttaxering och registrering av preliminär A-skatt, som har innehållits genom skatteavdrag, skall varje år utan anmaning avlämnas uppgifter (*kontrolluppgifter*) för det föregående kalenderåret enligt följande uppställning.

<i>Uppgiftsskyldig</i>	<i>Vem uppgiften skall avse</i>	<i>Vad uppgiften skall avse</i>
5. Den som bedrivit verksamhet, vari ingått inköp av jord-	Den från vilken inköp skett.	Utgivet vederlag i penningar, naturprodukter eller annat.

¹ Lagen omtryckt 1971: 399.

Senaste lydelse av lagens rubrik 1974: 773.

² Senaste lydelse 1980: 74.

bruks- eller trädgårdsprodukter eller husdjur eller från husdjur erhållna produkter, allt i den mån regeringen därom förordnat.

Undantag: Vederlag som gottgjorts bokföringsskyldig rörelseidkare för annat än slakt- och livdjur.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

39 §

4 mom.³ Köttbesiktningsbyråer, offentliga slakthus, kontrollslakterier och fristående sanitetslakteriavdelningar är skyldiga att efter anmaning lämna uppgift om namn och personnummer på producent av slakt- och livdjur som under viss angiven tid inlämnats av annan än producenten. Om så begärs skall även anges det köttslag och den mängd som härrör från producenten.

51 §⁴

Anmaning som avses i 22 § 2 mom., 24 § 2 mom., 31 § 2 mom., 33 och 36 §§, 39 § 1 mom. samt 45 § får utfärdas av chef för taxeringsenhet, revisionsenhet eller lokal skattemyndighet, taxeringsnämnd, taxeringsintendent samt tjänsteman som biträder taxeringsnämnden. Samma rätt tillkommer den, som verkställer taxeringsrevision, dock att han icke får anmana någon att avlämna självdeklaration.

Anmaning som avses i 39 § 2 mom. utfärdas av skattechefen i det län, där den uppgiftsskyldige är bosatt eller, efter skattechefens förordnande, av annan tjänsteman.

Anmaning som avses i 39 § 2 och 4 mom. utfärdas av skattechefen i det län, där den uppgiftsskyldige är bosatt eller, efter skattechefens förordnande, av annan tjänsteman.

I de fall som avses i 39 § 3 mom., 41 § samt 42 § 2 mom. får anmaning utfärdas av chef för taxeringsenhet, revisionsenhet eller lokal skattemyndighet, taxeringsintendent samt den som får meddela beslut om taxeringsrevision.

Denna lag träder i kraft den

³ Senaste lydelse av förutvarande 39 § 4 mom. se 1979: 175.

⁴ Senaste lydelse 1978: 316.

2 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1968: 430) om mervärdeskatt

Härigenom föreskrivs att 27 § lagen (1968: 430) om mervärdeskatt¹ skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Efter anmaning skall näringsidkare lämna uppgift om skattepliktig vara eller tjänst som han förvärvat av, sålt till eller tillhandahållit annan näringsidkare. Bestämmelserna i 39 § 4 mom. taxeringslagen (1956: 623) om befrielse från uppgiftsskyldighet gäller i tillämpliga delar.

Bestämmelserna i 46 § taxeringslagen gäller i tillämpliga delar i fråga om kontroll av mervärdeskatt.

Denna lag träder i kraft den

Föreslagen lydelse

27 §

Efter anmaning skall näringsidkare lämna uppgift om skattepliktig vara eller tjänst som han förvärvat av, sålt till eller tillhandahållit annan näringsidkare. Bestämmelserna i 39 § 5 mom. taxeringslagen (1956: 623) om befrielse från uppgiftsskyldighet gäller i tillämpliga delar.

¹ Lagen omtryckt 1979: 304.

Senaste lydelse av lagens rubrik 1974: 885.

Sammanställning av remissyttrandena över brottsförebyggande rådets promemoria (BRÅ PM 1981: 2) Illegal kreaturshandel

1 Remissyttrandena

Efter remiss har yttrande över brottsförebyggande rådets promemoria (BRP PM 1981:2) Illegal kreaturshandel avgetts av riksåklagaren (RÅ), rikspolisstyrelsen (RPS), bokföringsnämnden, riksskatteverket (RSV), statens livsmedelsverk (SLV), statens jordbruksnämnd (JN), länsstyrelserna i Stockholms, Kalmar, Kristianstads, Malmöhus, Hallands, Skaraborgs- och Västernorrlands län, Svenska kommunförbundet, Lantbrukarnas riksförbund (LRF), Kooperativa förbundet (KF), Köttbranschens riksförbund och Sveriges slakteriförbund.

RÅ har förutom eget yttrande överlämnat yttranden av länsåklagarmyndigheterna i Östergötlands, Malmöhus och Älvsborgs län. RSV har beträffande påföljder vid bokföringsbrott i sitt yttrande hänvisat till verkets yttrande den 16 juni 1981 över BRÅ:s promemoria (BRÅ PM 1981:1) Bokföringsbrott. Länsstyrelsen i Hallands län har till sitt yttrande fogat en av länsveterinären upprättad promemoria. LRF har som förbundets yttrande åberopat och överlämnat ett av Lantbrukarnas skattedelegation upprättat utlåtande.

2 Allmänna synpunkter

Det stora flertalet remissinstanser ställer sig positiva till de ändringar och tillägg i taxeringslagen och lagen om mervärdeskatt som föreslås i promemorian. Sålunda tillstyrker remissinstanserna i sak eller lämnar utan erinran föreslagen ändring i 37 § TL enligt vilken föreskrivs skyldighet att lämna kontrolluppgift även för det fall att bokföringsskyldig rörelseidkare har gottgjorts vederlag för slakt- och livdjur. Remissinstansernas inställning är densamma, med några undantag när, såväl till förslaget att köttbesiktningsbyråer och vissa slakterier enligt 39 § TL skall vara skyldiga att efter anmaning uppge namn och personnummer på producent av sådant slakt- och livdjur som inlämnats av annan än producenten, som till förslaget att det enligt 51 § TL skall vara skattechefen som utfärdar ifrågavarande anmaningar.

Lagtextens språkliga och juridisk-tekniska utformning har kommenterats av en del remissinstanser. Vad som i denna del anförts finns intaget nedan under 4.1, Skyldighet att utan anmaning lämna uppgift om vederlag

för slakt- och livdjur som gottgjorts bokföringsskyldig rörelseidkare (37 § 1 mom. TL), och under 4.2, Skyldighet att efter anmaning lämna uppgift om producent av slakt- och livdjur (39 § TL).

3 Nuvarande förhållanden

Remissinstanserna har uttalat sig om de faktiska förhållandena inom kreaturshandeln och slakteribranschen liksom om vissa beskattnings- och andra regler som gäller för dessa verksamhetsområden huvudsakligen enligt följande.

3.1 RÅ:

Som framgår av promemorian bereder den illegala kreaturshandeln – trots att den utgör endast en liten del av den totala kreaturshandeln – kontrollmyndigheterna och de rättsvårdande myndigheterna stora svårigheter. De i promemorian lämnade fallbeskrivningarna belyser väl de resurskrävande insatser som typiskt sett erfordras när det gäller att söka utreda och beivra lagöverträdelser på det aktuella området. Erfarenheten visar att målen ofta blir omfattande därför att de berör inte bara en huvudman utan också ett stort antal enskilda producenter. De kan inte sällan i detta hänseende väl jämföras med mål som rör s. k. grå arbetskraft.

3.2 RPS:

Illegal kreaturshandel är ständigt förekommande om än i en relativt begränsad krets av kreaturshandlare och uppfödare. Ur såväl fiskalisk som straffrättslig synpunkt är denna handel självfallet helt förkastlig. Det har hitintills visat sig föreligga betydande svårigheter att komma till rätta med den. Förundersökningar mot kreaturshandlare och uppfödare angående skattebrottslighet är inte sällan svåra att genomföra, särskilt när det gäller att utreda vem som är uppfödare av djuren. Rikspolisstyrelsen anser därför att det är befogat med särskilda åtgärder för att förhindra illegal kreaturshandel så långt som möjligt.

3.3 RSV:

De länsstyrelser som bedrivit kontroll av kreaturshandeln har i skilda sammanhang redovisat olika typer av kontrollproblem med anknytning till branschen. Problemen beror i huvudsak på att vissa kreaturshandlare saknar löpande bokföring vilket dels gör det svårt att beräkna deras egna inkomster, dels omöjliggör kontroll av intäktsredovisningen för deras leverantörer. De redan etablerade icke seriösa kreaturshandlarnas verksamhet medverkar således till att dölja skattefusk bland de djuruppfödare som säljer till dessa kreaturshandlare.

Med hänsyn till de problem som den illegala kreaturshandeln skapar dels för den seriösa handeln, dels vid kontrollen av producenterna är någon form av åtgärd nödvändig.

3.4 Länsstyrelsen i Stockholms län:

Av redovisningen i promemorian framgår att vissa oseriösa uppköpare helt underlåter att föra räkenskaper, avgiva självdeklarationer, låta regi-

strera sig till mervärdeskatt samt att lämna kontrolluppgifter, vilket är ägnat att inge allvarliga betänkligheter.

Att en del skattskyldiga på grund av otillräcklig kontroll i större eller mindre omfattning kan undandra sig fullgörandet av sina skyldigheter medför en försämring av den allmänna skattemoralen. Det föreligger därför ett klart framträdande behov av att nå ökad effektivitet i taxeringsarbetet och tillika ökade garantier för en rättvis fördelning av skatter och avgifter.

Oaktat det här gäller en begränsad kategori av näringsidkare äsamkar dessa stora problem för både slakterinäring och skattemyndigheter samt konkurrensproblem för den legala kreaturshandeln. I sammanhanget bör även nämnas de snedvridande effekter det får inom restaurangnäringen till följd av att viss handel med kött hålls utanför redovisningen hos såväl leverantören som restaurangen.

3.5 Länsstyrelsen i Kalmar län:

Som framgår av rubricerad promemoria föreligger för närvarande stora svårigheter att få fram sådant underlag att utredningar beträffande kreaturshandlars och vissa lantbrukares inkomstförhållanden över huvud taget kan genomföras.

Promemorians beskrivning av missförhållanden inom kreaturshandeln överensstämmer i stort med de erfarenheter som skatteavdelningens enheter vid länsstyrelsen i Kalmar län vunnit i samband med revisioner och skatteprocesser under de senaste sju åren.

3.6 Länsstyrelsen i Kristianstads län:

Som framgår av promemorian slaktas inom Kristianstads län ca 13 % av de i landet totalt uppslaktade kvantiteterna. I länet finns endast två slakterier, båda tillhörande producentkooperativa föreningar. En mycket omfattande uppfödning av svin och kreatur bedrivs. Det beräknas att ett 20-tal kreaturshandlare inom länet har så stor verksamhet att de omsätter djur för mer än 1 milj. kr. per år. De djur kreaturshandlarna köper upp inom länet säljs främst till det konsumentkooperativa slakteriet i Eslöv samt till privata slakterier i Ljungby, Alvesta, Aneby, Växjö, Hultsfred, Helsingborg och Ystad. Därutöver har uppmärksammats att kreatur i viss omfattning transporterats för slakt i Hälsingland. Kreaturshandlarnas totala omsättning i länet kan uppskattas till mellan 75 och 100 miljoner kr./år.

Vid länsstyrelsens revisionsenhet har under de senaste två åren skett sex revisioner hos kreaturshandlare. Vid fem av revisionerna har förelegat brottsmisstanke vid utredningens inledning varför åklagare inkopplats och husrannsakan skett. Brottsmisstanken har varit att räkenskaphandlingar ej upprättats eller bevarats. I dessa fall har deklarationer till inkomst- och mervärdebeskattning ej lämnats och den egna kontrolluppgiftsskyldigheten avseende inköp ej fullgjorts, trots att kontrolluppgifter visat stor omsättning av sålda djur. Vid utredningarna har framkommit att de privata slakterierna och även större kreaturshandlare i regel utan anmaning lämnat kontrolluppgifter på av dem från kreaturshandlare inköpta djur. Detta trots att sådan skyldighet inte föreligger p. g. a. undantagsregeln i taxeringslagens 37 § 1 mom. p. 5. Att så skett beror sannolikt dels på att undantaget för bokföringsskyldiga rörelseidkare varit föga känt, dels på att det i vissa fall orsakat större merarbete för uppgiftslämnarna att sortera ut dem för vilka uppgifter inte behöver lämnas. Vid utredningarna har framkommit att taxeringsnämnderna haft liten kännedom om de olika handlarnas omsätt-

ning. Detta eftersom djuren ofta inköpes inom stora områden och levereras direkt till slakterier på andra orter än bosättningsorten. I samband med skatteutredningarna har framkommit att kreaturshandlarna ofta saknar andra utmätningsbara tillgångar än tillfälligt lager av djur och fordran på sålda djur. Tre av de granskade handlarna har försatts i konkurs i anslutning till utförda revisioner.

En kreaturshandlare, som under tre år i följd omsatt ca 4 miljoner kr. per år, saknade vid husrannsakan helt räkenskapshandlingar och vägrade helt uppge var inköpen skett. Efter konkurs dömdes denne våren 1981 till 8 månaders fängelse för bokföringsbrott. En annan kreaturshandlare, som under en sexårsperiod omsatt minst 18,4 miljoner kr. hade endast bevarat kvittenser på inköp som täcker 3,6 % av försäljningssumman. Ingen av dessa har avlämnat kontrolluppgifter på lantbrukarnas försäljning till dem. Avsaknaden av räkenskapshandlingar hos dessa två kreaturshandlare har omöjliggjort kontroll av lantbrukares djurförsäljningar uppgående till ca 30 miljoner kr.

Vid utredningarna har framkommit att några av de privata slakterierna lämnat förskott på upp till 100 000 kr. åt kreaturshandlare för att underlätta deras inköp hos lantbrukare av djur.

Kreaturshandlarnas inköpspriser har vid utredningarna beräknats till 92–96 % av deras försäljningspriser hos slakterierna. Detta har bedömts gälla även om inköp gjorts utan att kvitto upprättats. Antalet kreaturshandlare, som varit intresserade av inköp utan kvitto, synes ha varit så stort, att priserna hållits på i det närmaste samma nivå som vid affärer med kvitto.

Det anförda visar att ytterligare kontrollåtgärder av den beskaffenhet som promemorian innehåller är befogade.

3.7 Länsstyrelsen i Malmöhus län:

Handeln med liv- och slaktdjur, med kreaturshandlare som inblandad part, förekommer vid slakterier tillhöriga konsumentkooperationen och vid privata slakterier. Vid taxeringsrevision på bl. a. slakterier kan uppgifter inhämtas om leverantör av liv- och slaktdjur. Vid företagna utredningar har emellertid vid ständigt upprepade tillfällen konstaterats att den fortsatta utredningen försvårats eller, vilket gällt i ett flertal fall, förhindrats genom att vederbörande kreaturshandlare saknat ordnad bokföring och därmed även uppgift om från vilken producent inköp skett.

Producentledet, inom vilket det största mervärdet skapas och därmed huvudparten av skatteundrandragandet finns, är härigenom utom möjlighet för tillsyn. Det har dessutom förmärkts att kåren av kreaturshandlare tenderat att utökas med mindre nogräknade personer med bl. a. tidigare erfarenhet som beg. bilhandlare och utan branschkunskap i fråga om kreaturshandel. Då dessutom de inblandade ej seriösa kreaturshandlarna oftast saknar utmätningsbara tillgångar och efter avtjänat straff fortsätter sin verksamhet får bl. a. skattemyndigheternas verksamhet ett drag av sisyfosarbete över sig.

Länsstyrelsen delar därför i princip utredningens förslag om behov av ändrad och skärpt lagstiftning inom det begränsade område som kreaturshandeln utgör.

3.8 Länsstyrelsen i Hallands län:

Länsstyrelsen vill inledningsvis vitsorda de uppgifter som lämnas i promemorian om de faktiska förhållandena inom kreaturshandeln.

Vid taxeringsrevisioner och polisutredningar uppdagad illegal försälj-

ning ger vid handen att de i Hallands län undanhållna inkomsterna kan uppskattas till belopp som inte understiger det för Kalmar län beräknade årliga svinnet om 15 miljoner kronor. Trots insättandet av betydande kontroll- och utredningsresurser samt med utnyttjande av tillgängliga tvångsmedel har det visat sig omöjligt att få fram producenternas namn och försäljningsbelopp. Kreaturshandlarnas inkomster, som totalt sett är en bräkdels av uppfödarnas, måste skönmässigt uppskattas, vilket är problematiskt ur åtalssynpunkt. Sanktionerna för bokföringsbrott och försvårande av skattekontroll har inte visat sig effektiva, utan verksamheten har fortsatt tämligen obehindrat, möjligen efter flyttning över någon länsgräns. Vid indrivningen av påförda skatter och avgifter har uppköparen oftast befunnits sakna egna tillgångar. Producenterna har över huvud taget inte kunnat angripas.

3.9 Länsstyrelsen i Skaraborgs län:

Länsstyrelsen i Skaraborgs län har för några år sedan ägnat betydande resurser åt att kartlägga och därefter ingripa mot förekomsten av illegal kreaturshandel i länet. Hos samtliga de kreaturshandlare som blev föremål för åtgärder i form av husrannsakan etc. saknades räkenskaper, kvitton e. dyl. Detta var i och för sig väntat. Avsaknaden av räkenskapshandlingar utgör i själva verket grundvalen för de illegala kreaturshandlarnas verksamhet. Genom att dessa inte för räkenskaper kan djurproducenterna förbli okända för skattemyndigheterna och sålunda också oåtkomliga för kontroll och andra åtgärder. De kan alltså lugnt underlåta att bokföra och deklarerat inkomsterna av försäljningar till de illegala kreaturshandlarna. Dessa bedriver alltså en från samhällets synpunkt ytterst skadlig verksamhet. En "svart" kreaturshandlare är mångdubbelt farligare för samhället än en "vanlig" skattefuskare. Den sistnämndes skattefusk berör oftast endast honom själv och påverkar sålunda endast hans egen taxering. I kreaturshandlaren fall är däremot hans egen taxering av tämligen underordnat intresse. Dels kan han ju sköntaxeras till lämpligt belopp, dels betalar han trots detta ofta ingen skatt. Det är i stället det skatteundrandragande som han åstadkommer hos sina leverantörer, jordbrukarna, som är det väsentliga.

Som exempel på en illegal kreaturshandlars verksamhet vill länsstyrelsen nämnda kreaturshandlaren S, som tidigare varit bosatt i ett angränsande län men som levererade djur till slakterierna i Skaraborgs län. Värdet av leveranserna uppgick då till två å tre miljoner kronor per år. Sedan något år tillbaka har han varit mantalsskriven i Skaraborgs län men har inte bedrivit verksamhet här under år 1980. Var han bedrivit denna har varit okänt tills för några månader sedan. Då erhöll länsstyrelsen från länsstyrelsen i Kristianstads län en kontrolluppgift, tagen i samband med en taxeringsrevision hos en kreaturshandlare i sistnämnda län. Uppgiften visade att S till denne kreaturshandlare levererat djur under år 1980 för 6,6 miljoner kronor. Ytterligare kontrolluppgifter har därefter erhållits från andra håll. Sammanlagt har S:s omsättning under 1980 uppgått till minst 7,6 miljoner kronor. Om några hundra tusen kronor undantas för S:s egen förtjänst och för ev. medhjälpare och andra kostnader i verksamheten så faller återstoden på de jordbrukare som levererat djuren. Det är alltså hos dessa som den helt övervägande delen av skatteundrandragandet förekommer.

S har helt nyligen börjat avtjäna ett sexmånaders fängelsestraff för försvårande av skattekontroll. Han har bedrivit sin illegala verksamhet

ända fram till dess han påbörjade fängelsevistelsen. Det finns all anledning anta att han kommer att fortsätta verksamheten i samma omfattning sedan straffet avtjänats, om den inte motverkas lagstiftningsvägen.

Antalet företag inom slakteribranschen liksom antalet kreaturshandlare är tämligen begränsat. De av BRÅ föreslagna åtgärderna berör alltså direkt endast ett litet antal skattskyldiga, vilket bl. a. från kontrollsynpunkt är en fördel. Indirekt berörs emellertid alla presumtiva leverantörer till de illegala kreaturshandlarna. Om förslagen genomförs kan den illegala handeln i stort sett beräknas upphöra. Enligt länsstyrelsens mening är det därför nödvändigt att de av BRÅ föreslagna åtgärderna blir föremål för lagstiftning. Att inte genomföra förslagen skulle innebära att man öppet accepterar ett omfattande skattefusk inom ifrågasvarande område. Att fusket med gällande lagstiftning inte kan kontrolleras bort framgår såväl av BRÅ:s promemoria som av det ovan anförda.

3.10 *Köttbranschens riksförbund:*

Den alldeles övervägande delen av kreaturshandeln sker seriöst och med iakttagande av alla de regler som föreligger för den här handeln, dvs. i främsta rummet bokföringsskyldighet och momsredovisningsplikt. Principiellt tycker vi därför att det finns lagliga medel för myndigheterna att mot bakgrunden av såväl bokföringsskyldigheten som momsplikten kontrollera hela kreaturshandeln. Att viss illegal kreaturshandel förekommer kan inte bestridas.

4 Överväganden

4.1 Skyldighet att utan anmaning lämna uppgift om vederlag för slakt- och livdjur som gottgjorts bokföringsskyldig rörelseidkare (37 § 1 mom. TL)

Samtliga remissinstanser tillstyrker eller lämnar utan erinran förslaget om införande av skyldighet att utan anmaning lämna uppgift om vederlag för slakt- och livdjur som gottgjorts bokföringsskyldig rörelseidkare (37 § 1 mom. TL). Av anförda synpunkter märks bl. a. följande.

4.1.1 *RA:*

Den utvidgning av skyldigheten att utan anmaning lämna kontrolluppgift som föreslås i promemorian bör enligt min mening kunna bidra till att avsevärt förenkla utredningsförfarandet och förbättra möjligheterna att beivra brottslighet på det aktuella området. Samtidigt torde en beaktansvärd brottspreventiv effekt stå att vinna. Av promemorian framgår att kontrolluppgifter utan att föreskrift därom finns redan lämnas när det gäller den dominerande del av handeln med slaktdjur som berör de producentkooperativa och de KF-anslutna slakterierna (s. 43). Ett genomförande av förslaget i denna del synes därför endast i begränsad omfattning komma att medföra en ökad belastning för slakteribranschen och kontrollmyndigheterna.

4.1.2 *RSV:*

Den föreslagna ändringen innebär att uppköparna åläggs att utan anmaning lämna uppgift om vederlag för slakt- och livdjur även i de fall vederlaget gottgjorts bokföringsskyldig rörelseidkare, exempelvis kreaturshand-

lare. Den föreslagna ändringen innebär ett lagfästande av ett förfaringsätt som redan i dag tillämpas av många slakterier.

Ändringen bör ge väsentligt ökade möjligheter att beräkna bruttointäkten och därmed också nettointäkten för kreaturshandlarna och särskilt dem som konsekvent underlåter att fullgöra sin bokföringsskyldighet.

4.1.3 *Länsstyrelsen i Stockholms län:*

De av arbetsgruppen föreslagna bestämmelserna om utökad uppgiftsskyldighet innebär för flertalet uppköpare i stort sett endast ett lagfästande av regler som redan tillämpas i praxis. De i nuläget som inte lämnar kontrolluppgifter om utbetalda ersättningar för köpta slakt- och livdjur är en förhållandevis liten grupp av uppköpare. De återfinns inom de offentliga slakterierna, de privata kontrollslakterierna samt slakterier i områden utan slakteritvång. Som arbetsgruppen påtalat finns dock även bland dessa företag som frivilligt lämnar kontrolluppgifter för sina samtliga leverantörer.

För branschen som helhet kommer därför den föreslagna skyldigheten att lämna uppgifter till skattemyndigheterna även beträffande bokföringspliktiga rörelseidkare inte att vara oskäligt betungande.

Fullgörandet av föreslagen utvidgad uppgiftsskyldighet bör noggrant övervakas och försummelse beivras. Lämpligen skulle länsstyrelserna som hjälpmedel för sitt kontrollarbete kunna upprätta förteckningar över de inom länen verksamma kreaturshandlarna bl. a. genom införskaffande av namnuppgifter från slakteriföretagen.

4.1.4 *Länsstyrelsen i Kalmar län:*

Den föreslagna skyldigheten att vid inköp av liv- och slaktdjur lämna kontrolluppgifter även beträffande bokföringsskyldiga rörelseidkare kommer att underlätta kontrollverksamheten åtskilligt. Trots att uppgifterna redan nu finns tillgängliga efter förfrågan eller genom inhämtande vid revision kan den utvidgade skyldigheten förväntas få en preventiv verkan samtidigt som taxeringsnämnder, taxeringsrevisorer m. fl. har tillgång till uppgifterna utan tidsutdräkt och merarbete. Särskilt med hänsyn till att den ökade administrativa arbetsbördan hos slakterierna och myndigheterna kan förväntas bli marginell, ställer sig länsstyrelsen positiv till innehållet i förslaget. Däremot framstår de föreslagna nya lydelseerna av 37 § 1 mom taxeringslagen och av 1 § kungörelsen om skyldighet i vissa fall att avlämna kontrolluppgift för inkomsttaxeringen, som svårförståeliga och onödigt tillkrånglade. Länsstyrelsen anser det olyckligt att uppgiftsskyldigheten avseende rörelseidkare kommit till uttryck som undantag från undantagsreglerna i båda lagrummen. För att nå bättre förståelse och eliminera risken för misstolkningar förordar länsstyrelsen en mera "positiv" skrivning av lagtexten, exempelvis genom utformningen: "Kontrolluppgift skall dock lämnas beträffande etc...".

4.1.5 *Länsstyrelsen i Malmöhus län:*

Eftersom i dagsläget flertalet slakterier frivilligt lämnar kontrolluppgift även på inköp från bokföringsskyldiga rörelseidkare torde en genom lag fastställd skyldighet att lämna kontrolluppgift ej utgöra något merarbete för slakterierna utan endast i realiteten komma att innebära att redan stadgad praxis bekräftas genom lag. Då dessutom nyctableringen av kreaturshandlare ej kan antas vara stor torde skatteavdelningarna vid länsstyrelserna med tillgång till kontrolluppgifter från samtliga transaktionsled

kunna, inom en relativt begränsad framtid, få kontroll över de icke seriösa kreaturshandlarna.

4.1.6 Länsstyrelsen i Hallands län:

Vid de hittills genomförda taxeringsrevisionerna har uppgifter regelmässigt inhämtats från olika slakterier beträffande kreaturshandlarnas försäljningar. Härigenom har man inte bara fått en totalbild av enskilda kreaturshandlares omsättning vad gäller leveranser av slaktdjur utan också om deras enskilda försäljningstransaktioner. Med andra ord har taxeringsmyndigheterna redan i dagsläget möjlighet att få fram de försäljningsbelopp som enligt förslaget skall lämnas i form av kontrolluppgift, 37 § 1 mom. 5. Trots detta har de kreaturshandlare som utsatts för kontroll inte kunnat tillfredsställande angripas. Det föreslagna kontrolluppgiftslämnandet måste därför, för att få någon verklig effekt och därmed utgöra en reell förbättring, kompletteras med kraftigare sanktioner än de som f. n. står till buds vid brott mot taxeringslagen.

4.1.7 Länsstyrelsen i Skaraborgs län:

Redan nu torde flera slakterier lämna kontrolluppgifter utan anmaning på samtliga inköp av djur. Så görs i varje fall av de två privata slakterierna och det konsumentkooperativa slakteriet i Skaraborgs län. I och för sig skulle också uppgifter om inköp från kreaturshandlare kunna inhämtas genom förfrågan eller taxeringsrevision hos slakterierna. En lagstadgad skyldighet för dessa att lämna kontrolluppgift på inköp från kreaturshandlare innebär emellertid att kontrollen av de sistnämnda blir enklare.

4.1.8 LRF:

Enligt 37 § taxeringslagen skall den som bedrivit verksamhet vari ingått inköp av jordbruks- eller trädgårdsprodukter eller husdjur m. m. lämna uppgift om den från vilken inköpet skett. Detta gäller dock inte rörelseidkare. Om ett slakteri köper slaktdjuren direkt ifrån lantbrukaren skall följaktligen kontrolluppgift lämnas. Sådan behöver däremot inte avgås om djuren köps från en kreaturshandlare. I och för sig skall kreaturshandlaren lämna uppgift om de inköp som gjorts från lantbrukaren men den svarta kreatursmarknaden bygger på att kreaturshandlaren underlåter att fullgöra denna sin skyldighet.

Slakteriföreningarna svarar för över 80 procent av totala nöt- och svin-slakten i landet. Eftersom det stora flertalet av medlemmarna i slakteriföreningarna inte utgörs av bokföringsskyldiga rörelseidkare lämnar föreningarna redan i dag kontrolluppgifter. Föreningarna registrerar också löpande producenternas namn och leveranser. Även av de cirka 20 procent av slakten som ombesörjs av de fristående slakterierna torde merparten av djuren komma från leverantörer som inte är rörelseidkare. Det är följaktligen endast en liten del av samtliga leveranser av slaktdjur som kommer från sådana leverantörer som är rörelseidkare och för vilka uppgiftsskyldighet inte föreligger. Reglerna är därför inte konkurrensneutrala mellan den stora gruppen leverantörer och den lilla grupp som är rörelseidkare.

Delegationen har tidigare ifrågasatt behovet av kontrolluppgifter och såväl i utlåtande 1976-08-31 över RSV:s remiss 1976-07-13 angående kontrolluppgiftsskyldighet rörande vissa skogslikvider som i utlåtande 1978-03-02 angående betänkandet till en ny jordbruksbokföringslag understrukit att kravet på kontrolluppgifter inte är konkurrensneutralt eftersom det för med sig orimligt stora kostnader för de företag som är skyldiga att lämna

uppgifter. Delegationen har inte ändrat uppfattning i denna del men eftersom reglerna finns är det rimligt att de ges sådan utformning att de verkligen är konkurrensneutrala samtidigt som de i görligaste mån bidrar till att få stånd en riktig redovisning.

4.1.9 Köttbranschens riksförbund:

Med hänsyn till att den alldeles övervägande delen av kontrollslakterierna lämnar uppgifter om kreaturshandlarnas leveranser vill vi inte motsätta oss en utvidgning av uppgiftsskyldigheten. Dock vill vi starkt betona att en utökad redovisningsskyldighet medför kostnadsökningar för företagen.

4.1.10 Sveriges slakteriförbund:

Eftersom slakteriföreningarnas medlemmar/leverantörer nästan utan undantag inte omfattas av den allmänna bokföringslagen avlämnar föreningarna redan kontrolluppgifter. Likaså registreras slakteriföreningarna löpande producenternas namn och leveranser. Föreslagna åtgärder om uppgiftsskyldighet är således så avvägda att det för våra medlemmar inte innebär merarbete och extra administration i någon avsevärd grad. Förslagen innebär i praktiken att alla slakterier likställs i uppgifts- och registreringsavseende.

De betänkligheter som kan framföras om att den föreslagna skärpta kontrollen skulle innebära att den svarta handeln då istället fördes ut på marknaden helt utan veterinärbesiktning anser vi starkt överdrivna. Slakt kräver utrustning och tillgång till vatten och avlopp av sådan omfattning att den knappast kan ske illegalt i någon större skala. Vi anser inte heller att viss brottslighet kan accepteras med förvärdning att man i stället får annan brottslighet.

4.2 Skyldighet att efter anmaning lämna uppgifter om producent av slakt- och livdjur (39 § TL)

Samtliga remissinstanser utom RÅ och Köttbranschens riksförbund tillstyrker eller lämnar utan erinran förslaget om skyldighet att efter anmaning lämna uppgift om producent av slakt- och livdjur (39 § TL).

4.2.1 RÅ:

Vad härefter gäller förslaget om skyldighet att efter anmaning lämna uppgift om producenter finns däremot anledning till tveksamhet. Som påpekats i yttrandet från länsåklagarmyndigheten i Malmöhus län kan effektiviteten av en sådan uppgiftsskyldighet i vart fall vad gäller den mera kvalificerade brottsligheten sättas i fråga. Vidare bör beaktas att nu ifrågavarande uppgiftsskyldighet skulle medföra ett inte obetydligt merarbete för köparna, av vilka det stora flertalet bedriver en seriös och lojal verksamhet.

Det är av många skäl av intresse att lagstiftningsåtgärder som vidtas i kampen mot den ekonomiska brottsligheten blir föremål för utvärdering. Särskilt när det gäller införande av bestämmelser som medför ett betungande och kostnadskrävande merarbete eller i övrigt försvårar arbetet även inom den seriösa näringsverksamheten är det angeläget att effektiviteten av en reform som övervägs så långt möjligt kan bedömas mot bakgrund av utvärderingar av tidigare reformer av liknande slag. Många gånger är det

svårt att genomföra sådana utvärderingar. På det nu aktuella området synes emellertid en utvärdering av effekten av en som ett första steg införd obligatorisk skyldighet att lämna kontrolluppgifter relativt lätt kunna komma till stånd. En sådan utvärdering skulle lämpligen kunna göras av brottsförebyggande rådet. Den skulle därefter kunna läggas till grund för ytterligare överväganden rörande behovet av och effektiviteten av en sådan för den ifrågakvarande branschen mera betungande reform som den föreslagna skyldigheten att efter anmaning lämna uppgift om producenter.

4.2.2 RPS:

Beträffande den föreslagna bestämmelsen i 39 § 4 mom taxeringslagen (1956:623) kan råda tveksamhet om uttrycket producent tillräckligt klart anger vilken person i producentledet uppgiftsskyldigheten skall avse. Alla som haft med uppfödningen av slakt- och livdjur att göra kan inte rätt gärna komma ifråga. Uppgiftsskyldigheten skulle då bli alltför omfattande. Bestämmelsen torde endast böra avse den i producentledet som sist har svarat för uppfödningen av djuret. Detta bör framgå av bestämmelsen.

4.2.3 SLV:

Det är riktigt som konstaterats i promemorian att den i köttbesiktning-kungörelsen (1968:406) föreskrivna skyldigheten att ange slaktdjurens härkomst uteslutande har till syfte att ge besiktningsspersonalen den information som behövs för att kunna göra erforderliga utredningar i anslutning till köttbesiktningen. Enligt livsmedelsverkets uppfattning bör föreskrifter som meddelas med stöd av köttbesiktning- eller livsmedelslagstiftningen aldrig ha annat syfte i detta sammanhang än att underlätta de ansvariga livsmedelsmyndigheternas tillsynsverksamhet.

När nu utredningen anvisar en annan utväg, nämligen att genom ändringar i taxeringsförfattningarna åstadkomma en systematisk och fortlöpande kontroll av leveranser till slakterierna, har livsmedelsverket därför inga invändningar.

4.2.4 Länsstyrelsen i Stockholms län:

För kontroll av redovisningen av försålda djur i producentledet föreslås skyldighet för köttbesiktningssbyråer m fl att efter anmaning lämna närmare uppgifter om producenterna av inlämnade djur. Med hänsyn till att det enligt gällande bestämmelser i köttbesiktningsskungörelsen åligger skyldighet för kreaturshandlarna att till företagen lämna dessa uppgifter kan denna utvidgade uppgiftsskyldighet inte medföra något större merarbete för slakterinäringen men väl ett ur kontrollsynpunkt värdefullt tillskott för skattemyndigheterna.

4.2.5 Länsstyrelsen i Kalmar län:

Den utvidgade undersökningsskyldigheten för slakterier m fl beträffande producent av djur är utomordentligt angelägen för att i någon mån komma till rätta med skatteundragandena i kreatursbranschen. Genom den föreslagna lagändringen tillförs skattemyndigheterna ett helt nytt underlag, som är nödvändigt för att nå resultat i utredningsarbetet.

Länsstyrelsen inser de svårigheter som kan uppkomma vid tillämpningen av bestämmelsen, särskilt vad gäller definitionen av begreppet producent. Ett djur kan gå i köp i flera led innan det når slakteriet. Då en mera detaljerad reglering av alla tänkbara situationer måhända skulle föra alltför långt, förordar länsstyrelsen den lydelse av 39 § 4 mom. taxeringslagen som promemorian redovisar.

4.2.6 Länsstyrelsen i Malmöhus län:

Av promemorian framgår att de producentkooperativa slakteriföreningarna svarar för ca 80% av den totala nöt- och svinslakten i landet, de konsumentkooperativa slakterierna för ca 7% och de fristående slakterierna för resterande ca 13%. För att bl. a. undvika att djur från olika producenter förväxlas och blandas samman i samband med slakten, eller, för livdjur vid auktioner på annat sätt förväxlas, är samtliga djur som levereras till producentkooperationens anläggningar märkta med medlemsnummer. Märkningen företas på så sätt att i örat på nötkreatur fästes plåtmärke med tillhörande plastmärke med vederbörande producents medlemsnummer samt för svin att medlemsnummer stansas i huden med hjälp av en s. k. tatueringsshammare. Märkningen av nötkreatur måste tidsmässigt företas i nära anslutning till tilltänkt leverans eftersom märket av olika anledningar inom kort tid förstöres. Märkningen av svin däremot är hållbar och kan i princip redan företas på spädgrisen.

Den mest omfattande kreaturshandeln företas med storboskap. Värdet av handeln med storboskap är dessutom stort. Som tidigare påtalats inträffar ej sällan att djur skiftar ägare i flera omgångar under sin levnad. Innehavstiden för respektive ägare/kreaturshandlare kan vara relativt kort. Det är uppenbart att upprepade transaktioner med köp och försäljning av djur innebär betydande svårigheter för kreaturshandlare att uppge rätt namn och personnummer vid djurets leverans till slakt eller auktion. Tillförlitligheten i lämnade uppgifter kan därför komma att ifrågasättas. Den icke seriöse kreaturshandlaren saknar dessutom det motiv till att spåra (= kartlägga) den reelle producenten, såsom kan tänkas föreligga vid strikt tillämpning av livsmedelslagstiftningen då djur eller kött från djur befinner smittat eller dylikt. Slakteriet å sin sida har enligt särskilda bestämmelser (slakteritvång) normalt en skyldighet att mottaga djur som levereras för slakt. Slakteri torde ej heller ur konkurrenssynpunkt kunna avvisa kreaturshandlare som ej kan på ett riktigt sätt identifiera producent. Man kan på goda grunder antaga att den icke seriöse kreaturshandlaren kan komma att lämna felaktiga uppgifter. Uppgifter som slakteriet svårigen kan kontrollera. I utredningen har ej diskuterats vilken undersökningsskyldighet som åvilar slakteri i vad gäller de av kreaturshandlaren lämnade uppgifterna. Vilka sanktioner följer om skattemyndighet, som efter anmaning enligt 39 § TL fått del av slakteriets namn och personnummeruppgifter, finner att dessa är felaktiga? Skall slakteriet ställas till ansvar för de av kreaturshandlaren i ett sådant fall felaktigt lämnade uppgifterna eller åvilar ansvaret endast uppgiftslämnaren – kreaturshandlaren?

För att minska problemet med personnummer och namnuppgifter på producent bör, på sätt som gäller inom producentkooperationen, djuren märkas med producentens av slakteriet fastställda nummer. Märkningen av nötkreatur på det sätt den företas inom producentkooperationen är, som ovan påpekats, ej bestående. En bestående märkning skulle kunna tänkas företas på så sätt att tatuering av nötkreatur sker i underläppen (under tungan). En dylik tatueringsslagmetod lär tidigare ha tillämpats av de militära myndigheterna på hästar. Metoden torde emellertid vara både tidsödande och därmed kostsam och eventuellt även plågsam för djuren, varför den kan komma att ifrågasättas.

Kreaturshandlare bör därvid ej få tilldelas producentnummer annat än i speciella fall exempelvis då vederbörande, vid sidan av kreaturshandeln, bedriver egen djuruppfödning. Kreaturshandlare med tillgång till betesmark och/eller stallar skall exempelvis ej kunna anses som producent

enbart av den anledningen att djur som inköpes på våren fått "äta upp sig" på bete under sommaren för att därefter säljas på hösten.

Begreppet "producent" får definieras exempelvis så att djuren skall ha innehafts/ägts viss tid före leveransen, förslagsvis ett år. Olika tidsgränser får tillämpas för nötkreatur respektive svin. I de fall djuret är yngre än ett år vid leveranstillfället får den ursprunglige ägaren anses som producent.

Enligt länsstyrelsen kan ej heller bortses från de eventuella bieffekter som kan uppkomma vid en alltför rigorös lagstiftning för bekämpande av ekonomisk brottslighet inom livsmedelssektorn/kreaturshandeln. Sålunda kan en skärpt lagstiftning innebära att illegal slakt företas med ty åtföljande olägenheter ur andra än skattemässiga aspekter.

Det kan således antagas att producent som, även efter den föreslagna ändringen i 39 § taxeringslagen, vill undanhålla djur från beskattning kan göra detta utan större risk för upptäckt och sanktion. Effekten av förslaget ifrågasättes därför av länsstyrelsen. Liksom föreslagen ändring av 37 § taxeringslagen torde försvåra den illegala kreaturshandeln kan tilläggförslaget till 39 § taxeringslagen innebära en utökad möjlighet för skattemyndigheten att stävja skatteundandragandena inom kreaturshandeln. Enligt länsstyrelsen är det emellertid angeläget att ansvarsfrågan för lämnad producentuppgift fastställes samt att sanktionerna mot felaktigt lämnade uppgifter skärpes.

4.2.7 Länsstyrelsen i Hallands län:

I promemorian föreslås att den redan föreliggande undersöknings- och uppgiftsskyldigheten enligt köttbesiktningslagstiftningen utnyttjas genom ett stadgande i taxeringslagens 39 § 4 mom. Detta får ses som en komplettering av kontrolluppgiftsskyldigheten enligt 37 § 5 och riktar sig mot de producenter som levererar via icke seriösa kreaturshandlare eller genom bulvan. Uppgifter om uppfödarens namn, personnummer samt levererad kvantitet skall efter anmaning kunna lämnas av köttbesiktningsbyråer, offentliga slakthus m. fl. Länsstyrelsen finner det lämpligt och väl överensstämmande med behovet att ifrågavarande uppgifter skall lämnas först efter anmaning. Det är nämligen endast i de fall då en kreaturshandlare inte sköter sin skyldighet att lämna kontrolluppgifter på sina inköp, som det finns skäl att infordra uppgifter från slakteriet och/eller besiktningsbyrån. Det extra besvär som dessa genom den föreslagna uppgiftsskyldigheten kan komma att drabbas av bör verksamt bidra till att de icke seriösa kreaturshandlarna hålls efter.

Med hänsyn till att uppgifterna om producenterna skall inhämtas och lämnas av slakteri under offentlig kontroll eller av köttbesiktningsbyråer, som är kommunala inrättningar, får man förutsätta att några speciella sanktioner inte är erforderliga. Kommun anordnar emellertid ofta köttbesiktningsbyrå i befintligt slakteri, varvid slaktaren övertar det administrativa ansvaret för besiktningsbyrån. I dessa fall kan den föreslagna lydelsen av 39 § 4 mom. medföra tveksamhet om kommunen eller innehavaren av slakteriet ansvarar för att uppgifterna rörande producenterna och deras leveranser infordras och bevaras. Möjligen kan detta klargöras genom att lagtexten ändras till "Innehavare av köttbesiktningsbyrå, offentligt slakthus etc. ...".

4.2.8 Länsstyrelsen i Skaraborgs län:

Enligt den föreslagna lydelsen av 39 § 4 mom. taxeringslagen skall slakterier vara skyldiga att "efter anmaning lämna uppgift om namn och

personnummer på producent...". Enligt länsstyrelsens åsikt bör även producentens adress uppges. I annat fall kan en avsiktlig eller oavsiktlig ändring av en enda siffra i personnumret medföra att producenten inte kan identifieras. Finns uppgift om adressen är möjligheterna till identifiering betydligt större även om personnumret är felaktigt.

4.2.9 LRF:

Den föreslagna ändringen i 39 § om skyldighet att efter anmodan lämna uppgift om den ursprungliga producenten innebär i praktiken att slakterierna åläggs uppgiftsskyldighet angående tredje man. Det är troligt att den av BRÅ framförda uppfattningen, att en sådan uppgiftsskyldighet skulle få en kraftig preventiv betydelse och att den endast sparsamt skulle behöva utnyttjas av skattemyndigheterna är riktig.

4.2.10 KF:

Kooperativa förbundet har sedan många år bedrivit slakteriverksamhet i Eslöv och Skövde och har därvid konfronterats med den problematik som utredningen behandlar, eftersom en del inköp görs från kreaturshandlare. Våra slakterier i Eslöv och Skövde lämnar rutinmässigt varje år kontrolluppgifter till länsstyrelsen angående alla leverantörer vare sig dessa är uppfödare eller kreaturshandlare.

Utredningens förslag om uppgiftsskyldighet för slakterierna att efter anmodan från skattechef uppges namn på producent som lämnat slaktdjur genom kreaturshandlare tillstyrkes av KF.

4.2.11 Köttbranschens riksförbund:

Däremot menar vi att det finns inte skäl att som Brottsförebyggande Rådet anger sammankoppla uppgiftsskyldigheten med den veterinära kontrollen att kunna identifiera djur till en viss bestämd leverantör. Den möjligheten föreligger alltid utan att sammankoppla detta med den uppgiftsskyldighet som nu föreslås åläggas samtliga slakterier.

4.3 Rätt att anmana (51 § TL)

Länsstyrelsen i Kalmar län anför beträffande föreslagen lydelse av 51 § TL att det bör övervägas om inte kretsen av tjänstemän med rätt att anmana bör utvidgas. Enligt länsstyrelsen talar såväl administrativa som tidsmässiga skäl för att ge cheferna för revisionsenheten, taxeringsenheten och lokala skattemyndigheten samt taxeringsnämnd och taxeringsintendent vissa möjligheter att inhämta uppgifter om producenters leveranser. Deras anmaningsrätt skulle lämpligen inskränkas till att gälla endast för namngiven producent.

4.4 Övrigt

Remissinstanserna har inte närmare berört den förändring som föreslås i 27 § lagen (1968:430) om mervärdesskatt.

RÅ och länsstyrelsen i Skaraborgs län har framhållit att virkes- och spannmålshandeln är branscher som i vissa avseenden liknar kreaturshan-

deln. RSV har anfört att uppgifter från länen ger vid handen att liknande problem som inom kreaturshandeln framför allt föreligger inom virkeshandeln. RÅ och RSV förordar att erfarenheter av en eventuell reform som rör kreaturshandeln avvaktas innan liknande åtgärder vidtas inom ytterligare branscher. Länsstyrelsen uttalar farhågor för att den illegala handeln med virke och spannmål kommer att öka om oegentligheterna inom kreaturshandeln stävjas. Länsstyrelsen ifrågasätter därför om inte erforderliga åtgärder för att stoppa den illegala handeln redan från början bör vidtas också beträffande virkes- och spannmålshandeln.

RSV och länsstyrelsen i Stockholms län understryker att det för efterlevnaden av de föreslagna lagbestämmelserna är av vikt att straffpåföljderna vid bokföringsbrott och brott enligt 10 § skattebrottslagen skärps.

Länsstyrelsen i Kalmar län föreslår att 120 § TL kompletteras med sanktionsbestämmelser beträffande 39 § 4 mom. TL. Även länsstyrelserna i Malmöhus län och Hallands län efterfrågar sanktioner mot den som inte fullgör den enligt sistnämnda lagrum föreslagna uppgiftsskyldigheten.

De remitterade förslagen

1 Förslag till

Lag om ändring i taxeringslagen (1956: 623)

Härigenom föreskrivs i fråga om taxeringslagen (1956: 623)¹
dels att nuvarande 39 § 4 mom. skall betecknas 39 § 5 mom.,
dels att 37 § 1 mom. samt 51 och 120 §§ skall ha nedan angivna lydelse,
dels att i lagen skall införas ett nytt moment, 39 § 4 mom., av nedan
angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

37 §

1 mom.² Till ledning vid inkomsttaxering och registrering av preliminär A-skatt, som har innehållits genom skatteavdrag, skall varje år utan anmaning avlämnas uppgifter (*kontrolluppgifter*) för det föregående kalenderåret enligt följande uppställning.

<i>Uppgiftsskyldig</i>	<i>Vem uppgiften skall avse</i>	<i>Vad uppgiften skall avse</i>
5. Den som bedrivit verksamhet, vari ingått inköp av jordbruks- eller trädgårdsprodukter eller husdjur eller från husdjur erhållna produkter, allt i den mån regeringen därom förordnat.	Den från vilken inköp skett.	Utgivet vederlag i penningar, naturprodukter eller annat. <i>Undantag:</i> vederlag som gottgjorts bokföringsskyldig rörelseidkare.

Föreslagen lydelse

1 mom. Till ledning vid inkomsttaxering och registrering av preliminär A-skatt, som har innehållits genom skatteavdrag, skall varje år utan anmaning avlämnas uppgifter (*kontrolluppgifter*) för det föregående kalenderåret enligt följande uppställning.

<i>Uppgiftsskyldig</i>	<i>Vem uppgiften skall avse</i>	<i>Vad uppgiften skall avse</i>
5. Den som bedrivit verksamhet, vari ingått inköp av jord-	Den från vilken inköp skett.	Utgivet vederlag i penningar, naturprodukter eller annat.

¹ Lagen omtryckt 1971: 399.

Senaste lydelse av lagens rubrik 1974: 773, 39 § 4 mom. 1979: 175.

² Senaste lydelse 1980: 74.

bruks- eller trädgårdsprodukter eller husdjur eller från husdjur erhållna produkter, allt i den mån regeringen därom förordnat.

Undantag: vederlag som gottgjorts bokföringsskyldig rörelseidkare för annat än slakt- eller livdjur.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

39 §

4 mom. När slakt- eller livdjur säljs till eller av annan anledning lämnas till ett slakteri eller en köttbesiktningssbyrå skall ägaren lämna uppgifter till inrättningens innehavare om namn och postadress samt personnummer eller organisationsnummer för den från vilken djuret förvärvats. Vad som har sagts om slakt- eller livdjur gäller också kött av sådant djur.

Innehavaren av slakteriet eller köttbesiktningssbyrån skall efter anmaning lämna de uppgifter som under viss tid har avgetts enligt första stycket. Om så begärs skall uppgift också lämnas om djurslag och antal eller köttslag och vikt.

51 §⁴

Anmaning som avses i 22 § 2 mom., 24 § 2 mom., 31 § 2 mom., 33 och 36 §§, 39 § 1 mom. samt 45 § får utfärdas av chef för taxeringsenhet, revisionsenhet eller lokal skattemyndighet, taxeringsnämnd, taxeringsintendent samt tjänsteman som biträder taxeringsnämnden. Samma rätt tillkommer den, som verkställer taxeringsrevision, dock att han *icke* får anmana någon att avlämna självdeklaration.

Anmaning som avses i 39 § 2 mom. utfärdas av skattechefen i det län, där den uppgiftsskyldige är bosatt eller, efter skattechefens förordnande, av annan tjänsteman.

Anmaning som avses i 22 § 2 mom., 24 § 2 mom., 31 § 2 mom., 33 och 36 §§, 39 § 1 mom. samt 45 § får utfärdas av chef för taxeringsenhet, revisionsenhet eller lokal skattemyndighet, taxeringsnämnd, taxeringsintendent samt tjänsteman som biträder taxeringsnämnden. Samma rätt tillkommer den som verkställer taxeringsrevision, dock får han *inte* anmana någon att avlämna självdeklaration.

Anmaning som avses i 39 § 2 eller 4 mom. utfärdas av skattechefen i det län där den uppgiftsskyldige är bosatt eller, efter skattechefens förordnande, av annan tjänsteman.

⁴ Senaste lydelse 1978: 316.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

I de fall som avses i 29 § 3 mom., 41 § samt 42 § 2 mom. får anmaning utfärdas av chef för taxeringsenhet, revisionsenhet eller lokal skattemyndighet, taxeringsintendent samt den som får meddela beslut om taxeringsrevision.

120 §⁵

Den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet underlåter att fullgöra skyldigheten enligt 37 eller 38 § dömes till böter.

Den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet underlåter att fullgöra skyldigheten enligt 37 eller 38 § eller 39 § 4 mom. första stycket dömes till böter.

Till böter, högst femhundra kronor, dömes

1) den som ej fullgör skyldigheten enligt 30 § 1 mom. eller 34 § 3 mom. att avlämna där avsedda handlingar eller uppgifter,

2) den som ej fullgör skyldigheten att utan anmaning avlämna uppgift, som avses i 33 §, rörande inkomst och förmögenhet, som icke i självdeklaration uppgivits till beskattning,

3) den som ej fullgör vad honom åligger på grund av förordnande, som i 40 § sägs,

4) den som ej fullgör i 42 § eller 42 a § 1 mom. föreskriven skyldighet att utan anmaning avlämna särskilda uppgifter från bostadsförening eller bostadsaktiebolag eller sådan juridisk person som förvaltar samfällighet.

5) den som ej fullgör i 43 § 1 mom., 2 mom. andra och tredje styckena samt 3 mom. föreskriven skyldighet att avlämna uppgifter om utdelningar och räntor, samt

6) den som ej fullgör skyldigheten enligt 44 § att lämna uppgift till ledning vid beskattning utom riket.

I ringa fall dömes ej till ansvar enligt första eller andra stycket.

Ansvar enligt första eller andra stycket inträder ej, om gärningen är belagd med straff i skattebrottslagen.

Denna lag träder i kraft den 1 april 1983.

Äldre bestämmelser i 37 § 1 mom. gäller fortfarande i fråga om 1983 års taxering. Den nya bestämmelsen i 39 § 4 mom. första stycket gäller endast i fråga om slakt- eller livdjur som ägaren har förvärvat efter ikraftträdandet. De nya bestämmelserna i 39 § 4 mom. andra stycket och 51 § tillämpas första gången i fråga om 1984 års taxering.

⁵ Senaste lydelse 1975: 264.

2 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1968:430) om mervärdeskatt

Härigenom föreskrivs att 27 § lagen (1968:430) om mervärdeskatt¹ skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Efter anmaning skall näringsidkare lämna uppgift om skattepliktig vara eller tjänst som han förvärvat av, sålt till eller tillhandahållit annan näringsidkare. Bestämmelserna i 39 § 4 mom. taxeringslagen (1956:623) om befrielse från uppgiftsskyldighet gäller i tillämpliga delar.

Bestämmelserna i 46 § taxeringslagen gäller i tillämpliga delar i fråga om kontroll av mervärdeskatt.

Föreslagen lydelse

27 §

Efter anmaning skall näringsidkare lämna uppgift om skattepliktig vara eller tjänst som han förvärvat av, sålt till eller tillhandahållit annan näringsidkare. Bestämmelserna i 39 § 5 mom. taxeringslagen (1956:623) om befrielse från uppgiftsskyldighet gäller i tillämpliga delar.

Denna lag träder i kraft den 1 april 1983.

¹ Lagen omtryckt 1979:304.
Senaste lydelse av lagens rubrik 1974:885.

LAGRÅDET

Utdrag
PROTOKOLL
vid sammanträde
1982-12-09

Närvarande: f. d. regeringsrådet Paulsson, regeringsrådet Delin, justitierådet Bengtsson.

Enligt protokoll vid regeringssammanträde den 11 november 1982 har regeringen på hemställan av statsrådet och chefen för budgetdepartementet Feldt beslutat inhämta lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om ändring i taxeringslagen (1956:623),
2. lag om ändring i lagen (1968:430) om mervärdeskatt.

Förslagen har inför lagrådet föredragits av kammarrättsfiskalen Sven Lindberg.

Förslagen föranleder följande yttrande av *lagrådet*:

De remitterade förslagen innebär en utvidgning av skyldigheten att lämna kontrolluppgift till ledning för annans taxering i syfte att om möjligt stoppa det undandragande av skatt som nu sker genom den s. k. svarta kreaturshandeln. Den utökade kontrollen tar sikte såväl på kreaturshandlarnas egen taxering som på taxeringen av de djurproducenter, som levererat djur till kreaturshandlarna.

Såvitt angår kreaturshandlarnas taxering möjliggörs den utökade kontrollen genom en ändring av den i 37 § 1 mom. 5. taxeringslagen föreskrivna skyldigheten för vissa näringsidkare att utan anmaning lämna kontrolluppgift rörande vederlag för inköp bl. a. av husdjur, i den mån regeringen förordnat därom. Från denna skyldighet undantas för närvarande vederlag som gottgjorts bokföringsskyldig rörelseidkare. Slakterier är således inte skyldiga att utan anmaning lämna uppgift om vederlag för djur som köpts från en kreaturshandlare, eftersom denne är bokföringsskyldig rörelseidkare. Kreaturshandlaren själv är däremot enligt samma bestämmelse skyldig att lämna kontrolluppgift om det vederlag han lämnat en jordbrukare för inköp av djur eftersom jordbrukaren inte är rörelseidkare i här avsedd mening. Genom att lagens undantag från uppgiftsskyldigheten beträffande rörelseidkare enligt det remitterade förslaget inskränks såvitt gäller slakt- och livdjur kommer i fortsättningen exempelvis slakterier att bli skyldiga att utan anmaning lämna kontrolluppgift rörande inköp från kreaturshandlare. Mot förslaget i denna del har lagrådet inte någon erinran.

Beträffande djurproducenternas taxering har den utvidgade kontrollen motiverats med att de inte seriösa kreaturshandlarna regelmässigt åsidosätter sin skyldighet enligt 37 § 1 mom. 5. taxeringslagen att lämna kontrolluppgift rörande sina leverantörer. Då dessa handlare i allmänhet ej heller för böcker är det ofta svårt för taxeringsmyndigheterna att spåra leverantörerna. För att råda bot på detta förhållande föreslås att i 39 § 4

mom. första stycket skall föreskrivas skyldighet för den som säljer slakt- eller livdjur till slakteri eller köttbesiktningsbyrå eller av annan anledning lämnar sådant djur dit att till inrättningens innehavare lämna uppgift om namn m. m. rörande den från vilken djuret förvärvats. Uppgiftsskyldigheten skall enligt förslaget även gälla kött av sådant djur. Innehavaren av slakteriet eller köttbesiktningsbyrån skall enligt andra stycket vara skyldig att lämna de mottagna uppgifterna vidare till vederbörlig taxeringsmyndighet, dock först efter anmaning. För den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet inte fullgör sin skyldighet att lämna uppgift om sin fångesman införs bötesstraff i 120 § taxeringslagen. Däremot innehåller förslaget inte någon uttrycklig bestämmelse om skyldighet för slakteri eller köttbesiktningsbyrå att tillse att sådan uppgift lämnas. Det är dock tydligt att det tänkta kontrollsystemet bygger på förutsättningen att så sker.

Mot förslaget i denna del anmäler sig vissa betänkligheter av principiell art. Den skyldighet att lämna uppgift till ledning för annans taxering som hittills föreskrivits, främst i taxeringslagen, gäller taxering endast av den med vilken den uppgiftsskyldige stått i affärs- eller annat avtalsförhållande och uppgifterna avser regelmässigt betalningar eller andra omständigheter, som härrör från detta förhållande. Det förevarande förslaget går emellertid utanför denna ram. De uppgifter som slakterier och köttbesiktningsbyråer enligt förslaget åläggs att lämna är sålunda avsedda att användas till ledning för taxering av personer, med vilka slakterierna eller byråerna inte haft att göra i sin verksamhet, och de upplysningar som innefattas i uppgifterna avser enbart förhållanden, som inte haft betydelse för verksamheten. Visserligen framstår den föreskrivna uppgiftsskyldigheten i och för sig inte som särskilt betungande för slakterier och köttbesiktningsbyråer eftersom förpliktelse att inhämta uppgifter av liknande slag i viss utsträckning kan härledas från lagstiftningen om köttbesiktningstvång. Denna förpliktelse är emellertid stadgad i hälsovårdens intresse och omfattar inte slakteriernas inköp eller förmedling av livdjur. Genom förslaget sätts en viss näringsgren in i taxeringskontrollen på ett nytt och för verksamheten främmande sätt som synes mindre väl förenligt med den vedertagna principen att enskilda inte annat än i särskilda undantagsfall är skyldiga att vara aktivt verksamma till uppdagande eller förhindrande av brott eller annat rättsstridigt förfarande.

Ur en annan synvinkel framstår emellertid förslaget som föga ingripande. Det föreligger inte något hinder för ett slakteri eller en köttbesiktningsbyrå att inhandla eller annars ta emot slakt- eller livdjur eller kött av sådant djur, även om inte ägaren lämnar sådana upplysningar som avses i momentets första stycke. En anmaning till slakteri eller köttbesiktningsbyrå enligt andra stycket att lämna här aktuella uppgifter till en taxeringsmyndighet kan visserligen förbindas med vite (53 § taxeringslagen), men ett vitesföreläggande torde endast kunna avse uppgifter som den anmanade faktiskt innehar (jfr RÅ 1971 ref. 51). Som ett inslag i taxeringskontrollen förefaller regeln i viss mån ineffektiv.

Förslaget i förevarande del framstår sålunda från flera synpunkter som mindre tillfredsställande. Med hänsyn till de särskilda svårigheterna att komma till rätta med den svarta kreaturshandeln vill lagrådet visserligen inte avstyrka förslaget. Därmed är dock inte sagt att en reglering av motsvarande innehåll skulle kunna godtas på andra områden, där det nuvarande kontrollsystemet ter sig otillräckligt.

Utöver vad som följer av det sagda föranleder lagförslagen inte någon erinran från lagrådets sida.

Innehållsförteckning

Proposition	1	
Propositionens huvudsakliga innehåll	1	
Lagförslag om ändring i taxeringslagen	2	
Utdrag av regeringsprotokoll den 3 februari 1983	6	
1 Inledning	6	
2 Missförhållanden inom kreaturshandeln	7	
3 Nuvarande innebörd av 37 § 1 mom. 5 taxeringslagen	7	
4 Föredragandens överväganden	8	
4.1 Kontroll av kreaturshandlaren	8	
4.2 Kontroll av djurproducenten	9	
4.3 Förenklat uppgiftslämnande beträffande viss aktieutdelning	10	
4.4 Ikraftträdande m. m.	11	
5 Upprättat lagförslag	12	
6 Hemställan	12	
7 Beslut	12	
Bilaga 1	Sammanfattning av brottsförebygganderådets promemoria (BRÅ PM 1981:2) Illegal kreaturshandel	13
Bilaga 2	Lagförslagen i promemorian (BRÅ PM 1981:2) Illegal kreaturshandel	15
Bilaga 3	Förteckning över remissinstanserna och en sammanställning av remissyttrandena över promemorian (BRÅ PM 1981:2) Illegal kreaturshandel	18
Bilaga 4	De remitterade lagförslagen	32
Bilaga 5	Utdrag av lagrådets protokoll den 9 december 1982	36

